

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

PIGTRÅD

UDGIVET AF

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

AUSCHWITZ

*

BERGEN BELSEN

*

BUCHENWALD

*

DACHAU

*

HUSUM

*

NEUENGAMME

*

PORTA

*

RAVENSBRÜCK

*

SACHSENHAUSEN

*

STUTTHOF

*

FRØSLEV

*

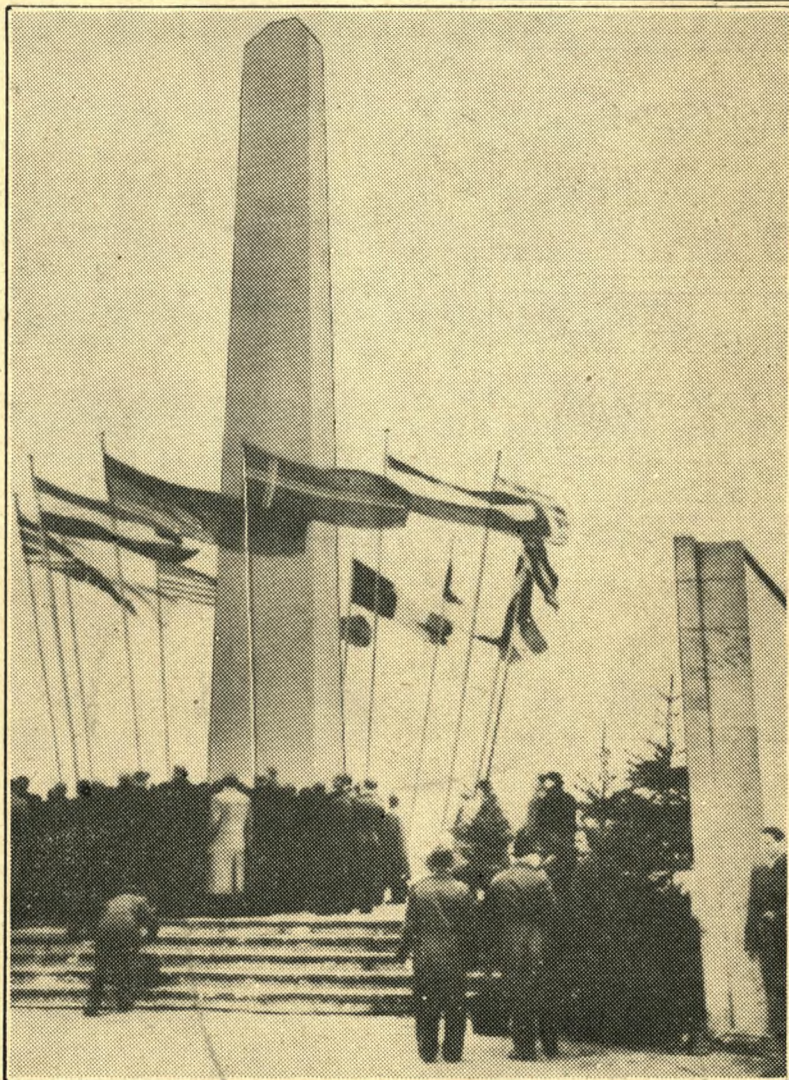
HORSERØD

*

SHELLHUSET

↓

VESTRE FÆNGSEL

DEN TYSKE SKAM ER UAFTVÆTTELIG

Det var den ærlige bekendelse, Vesttysklands præsident, Theodor Heuss, indviede mindestøtten over nazismens ofre i Belsen-koncentrationslejren med. I Belsen døde 22.500 politiske fanger som ofre for nazi-terroren. Nu er der rejst en 50 m lang mindemur og en 26 m høj sandstensobelisk, hvor inskriptionerne er at læse paa 11 sprog. Her er et billede fra indvielsesøjeblikket.

SPARE-
OG LAANEKASSEN

for
Horsens By og Omegn

AKTIESELSKABET
**N. Raackmann-
Papirvarefabrik**

HORSENS

HORSENS
LANDBOBANK A/S

M. J. MOURITSEN
TRIKOTAGEFABRIK

HORSENS

Paasch & Larsen,
Petersen

Aktieselskab

Horsens

KØBMAND
H. PEDERSEN
NØRREGADE 43
HOLSTEBRO

R. F. HESSELBERG

HADERSLEV

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

stiftet 1945

PROTEKTOR: HS. KGL. HØJHED PRINS AXEL

Fondens kontor: St. Kannikestræde 10, Kbh. K. (kontortid 9—12,30).

Telf.: Om dagen C. 9198, om aftenen Ordrup 5075 — Postkonto 780

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet på aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været arresteret i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bosiddende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlem.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2 nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

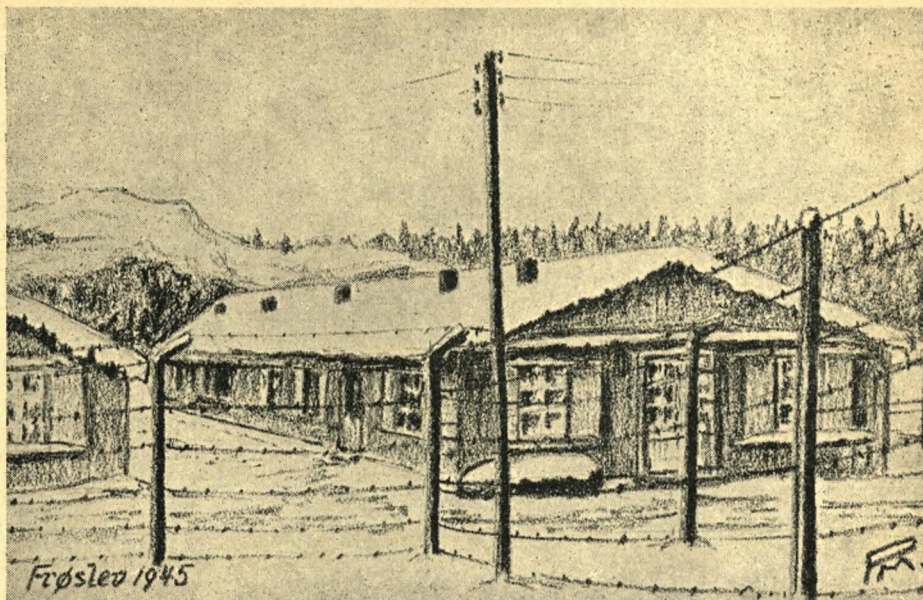
BESTYRELSE

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, sagfører Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.
Næstformand: Oberstløjtnant Fl. B. Larsen, Søgård, Sønderjylland.
Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh.
Sekretær og leder af fondens kontor: Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund.
Kaptajn Aage Eifer, Phistersvej 2 B, Charlottenlund, Helrup 2372.

Den øvrige bestyrelse:

Damtoft, Aage E., præst, Vesterbro 76, Ålborg.
Darling, Sv., tobakshandler, Hillerød.
Fog, Mogens, professor, dr. med., Søllingsvej 17, Charlottenlund.
Fosmark, Johs., overlærer. Redaktør af Pigtraad. Slagelsegade 9, 2., Kbh. Ø.
Øbro 8537.
Hansen, Viggo, fabrikant, Spigerborggade 2, Varde.
Holt, Paul, seminarieførstander, Århus.
Jespersen, Otto, landsretssagfører, Søndergade 72, Århus.
Johansen, P. A., arkitekt, Bernstorffslunds allé 80, Charlottenlund.
Kjeldsen, K., oberstløjtnant, Odense.
Kæraa, Leo, tandteknikermester, Banegårdspladsen, Århus.
Leth, O., bibliotekar, Johnstrupsvej 8, Sorø.
Loft, Johs., gas- og vandmester, de Mezasvej 18, Århus.
Mahler, P. E., førstelærer, Nr. Søby Skole, Nr. Søby, Fyn.
Malling-Jacobsen, A., ritmester, Kollund, Sønderjylland.
Møller, Poul, fabrikant, Skive.
Næsted, Børge, læge, Sadolinsgade 9 st. th., Odense.
Olesen, Otto W., boghandler, Randers.
Olesen, O., kontorchef, Kastanie allé 7, Herning.
Rambusch, H., landsretssagfører, Kongensgade 49, Esbjerg.
Riis, Poul, pastor, Rosenvængets Sideallé 5, København Ø. Tria 3101.
Politifuldmægtig H. Schlanbusch, Stønnekjær, Vinding, Vejle.
Thestrup, K. (M. F.), dommer, Viborg.
Thorsøe, Holger, købmand, Sønderborg.

VED JULETID I FRØSLEV Tegning af P. Mahler.

Mod årets slutning

Året går på bæld; snefog og kulde og korte dage har allerede sat ind og melder, at 1952's saga snart er skrevet.

Store begivenheder er indtruffet ude i verden; ny præsident er valgt i Amerika, brintbomben er bragt til udløsning, De forenede Nationer synes mere og mere at blive legetøj i politiske jonglørers hænder.

Hjertet i kulde og mishåb gyser og sukker efter lys i mørket.

Uvilkårligt går tankerne tilbage til disse dage for 8 år siden, da døden og elendigheden bærgede iblandt os, da vi mærkede håbløsheden og hjælpeløsheden snige sig ind over os.

Tankerne gik mod hjemmet ind under jul; hvor følte vi ikke mørket og fattigdommen knugende over os; og så skete der alligevel noget mærkeligt; en dag var julen der, uden al det vante tilbehør, og jeg i hvert fald glemmer aldrig den jul; den gav jo på sin vis mere end mange andre glade julefester før i tiden, og vi knyttedes sammen som landsmænd og kammerater, der så noget, der måske ellers kun sjældent dukkede frem, et genskær af lyset, hvorom det bedder, at det skinner for dem, som sidder i dødens og mørkets skygge.

Kommer ej jul? Julen kommer til alle, som længes efter den.

Jeg ønsker, at den må komme med glæde og fred i hjem og hjerter til alle de gamle kammerater.

Og så siger jeg tak for det gamle år med sammenhold og indbyrdes mål, der nåedes.

Da året vendte for 8 år siden, stregedes dagene vel en tid, og mørket lagde sig atter tættere over os end før. Kun langsomt lysnede det. Men trods alt lysnede det. Det blev skønne dage påny, da vi over trofaste landsmænds grave gik ud til en ny fremtid.

Måske skal vi gennem mørketider endnu. Men jeg er vis på, at en dag vil det lysne, så vi kan begynde at bygge den nye og lykkelige verden op, som vi alle inderst inde drømmer om.

Med dette håb bringer jeg da ønsket om en glædelig jul og et godt nytår.

KAJ V. DAHL

Juleaften i gestapofængslet i Kolding 1944

Snedkermester *Henry Larsen*, Kolding, beretter om, hvordan det lykkedes at skabe jul på Kolding domhus 1944.

Henry Larsen vil nok bedre være kendt under navnet »Lillebror«. Han er legendarisk berømt over hele Sydjylland for hans enestående arbejde med at skaffe danske modstandsfolk, der var indespærret på Kolding domhus, værdifuld dansk ernæring i stedet for den ofte elendige fangekost. Når »Lillebror« i det hele taget havde fået mod og idé til at udføre dette arbejde, skyldtes det, at han selv havde siddet der. Under opholdet kontaktede han fangevogtere, som han blev klar over, man kunne stole på.

Han benyttede disse kontakter med en begavet frækhed og med en ganske eventyrlig frimodighed.

Da julen 1944 kimeede ind over Danmark, var der mange hjem ud over landet, der så den i møde uden den sædvanlige glæde og forventning.

Gestapos terror havde kastet skygger ind over mange familier, og mange var de hjem, der savnede en far eller broder, ja endog en mor, fordi de sad i fængsel.

Og selv julen formåede ikke at fjerne det tryk af bange anelser, der hvilede over dem ved tanken om deres pårørende, der sad arresteret.

I fængslet i Kolding var der fuldt belagt. En anmodning om ekstra forplejning i julen samt om, at pastor Riishøjgaard, der selv sad fængslet, måtte holde en juleprædiken, blev afslået.

Men en lille kreds i Kolding besluttede, at det også skulle blive jul for dem, der sad i cellerne. Vi havde delt arbejdet ligeligt imellem os.

Enkelte fanger havde på grund af svaghed fået ordineret diætkost. Søstrene fra den nærliggende Sct. Hedvigs klinik havde i den anledning adgang til fængslet.

Om middagen, juleaftensdag, gik de over med deres madspande til diætpatienterne.

Og det var en god diæt, de havde med: risengrød og gåsesteg! Det var den mad, de selv skulle have festet med.

Da diætpatienterne havde fået deres mad, ville søsteren gå ind i den næste celle, men blev standset af vagten, der frygtede sin overordnede, der også var til stede.

»Hvad skal De i den celle efter, søster?« spurgte vagten. »Det er jul,« sagde søsteren stille, »så skal vi lukke øjnene.«

»Ja,« sagde vaktens overordnede, »da skal vi lukke øjnene,« — og så langt, julemaden kunne række, blev der serveret risengrød og gåsesteg.

Søstrene var herlige at arbejde sammen med, og jeg kan endnu undre mig ved tanken om alt det, de kunne have i deres mægtige lommer.

De tyske vagthold var ikke SS-folk, men værnemagtsmedlemmer, og viste, at de havde menneskelig forståelse over for de arresterede.

Det var egenskaber, Gestapo var blotet for. Det var godt, at den overordnede ikke var til stede om aftenen, for så meget, som der da skete, havde han næppe kunnet lukke øjnene for.

Der havde i lang tid været forbindelse med fangerne både med madpakker, tobak og breve ud og ind.

Ved hjælp af en tysk underofficer, der ledede et vagthold i fængslet, og som var fangerne en god mand, blev det af-

talt, at han skulle overtage vagten juleaften, mens hans kammerater gik til julefest på Ortskommandanturen.

Men også de danske arrestbetjente, som havde til huse i kælderetagen, gjorde et stort og godt arbejde, de havde i løbet af dagen indsmuglet et lille juletræ i hver af kvindecellerne, samt en mængde kager og slikkerier.

Den danske maskinmester, der har sit arbejde nede i dybet under bygningen, gjorde sig alle mulige anstrengelser for at bringe uorden i ledningssystemet for så at have et ærinde i arresten igen, hver gang medbringende nogle småpakker til fangerne.

En legal Røde Kors-pakke havde fangerne fået om eftermiddagen. Men nu skulle det store juletræ ind. Klokkeren var 17, og det var tilpas mørkt.

Da jeg havde ringet det aftalte signal, to korte klemte, kom Fritz, det var underofficeren, og lukkede mig ind — med samt mit juletræ og en stor kuffert, og nu blev der travlhed.

Kis, Viktoria og Lis blev omgående lukket ud af celle 41, de skulle pynte juletræet, medens Fritz og jeg rendte fra celle til celle og uddelte store mængder af højt smørrebrød, enkelte fik også en lille flaske til, det var for en sikkerheds skyld vitaminoflasker, men de indeholdt altså snaps! Ca. 1000 cigaretter og 300 cerutter med tilhørende tændstikker blev uddelt på et øjeblik, ligesom en mængde juleposer med hjemmelavet konfekt forsvandt som dug for solen. Et radioapparat blev stillet op på den nederste gang, og der blev lukket en lille klap på celledørene op, og til mange celler blev dørene lukket helt op.

Og medens Gestapofolkene fejrede jul i deres hovedkvarter uden tanke for dem, de havde nægtet juleglæde i cellerne, blev lysene tændt på fangerens juletræ ude på den store gang.

Og julens toner lød ind til dem, der havde svært ved at holde jul. Nu hørtes også forskellige julesalmer fra de en-

kelte celler, man mærkede, at julens stemning havde grebet fangerne.

Hoved ved hoved kiggede ud af celledørenes små klapper for at få et glimt at se af lysene fra træet — ingen vidste, når den transport sydpå skulle afgå, som de måske skulle med.

For nogle af dem blev det det sidste juletræ, de fik at se. For de mennesker, der gjorde et stykke arbejde for at skabe

jul for fangerne, blev det en jul, som de sent vil glemme.

Men også de fanger, der juleaften 1944 sad i cellerne i Kolding, og som i år kan fejre jul i deres hjem, vil sikkert lade tankerne gå tilbage til den aften, da lysene blafrede på juletræet i Kolding arresthus, og de efter tur fik lov at kigge ud af klapperne i celledørene for at se et glimt af lysene og fornemme, at det var jul. HENRY LARSEN

Dramatisk hjemrejse fra Frøslev-lejren i generalstrejkens dage.

En misforståelse blev rettet — og alle døre åbnede sig.

Fru kontorchef *Dinna Olesen*, Herning, fortæller om en spændende hjemrejse efter et besøg i Frøslev-lejren.

Efter redaktionens anmodning skal jeg forsøge at give en skildring af en hjemrejse fra Frøslev i sept. 1944, en hjemrejse der på grund af forholdene blev noget mere besværlig end normalt, men hvor vi også fik lejlighed til at konstatere en hjælpsomhed udover det almindelige og et sindelag hos os helt ubekendte mennesker, som i den givne situation varmede os om hjertet.

Jeg gør det med så megen større glæde, som jeg herved på egne og mine med-søstres vegne får lejlighed til at bringe en varm tak til alle de mennesker, der viste os venlighed og hjælp på vor noget bevægede tur. Fru dommer Knud Ole Thestrup og jeg havde modtaget besøgstilladelse til vore mænd i Frøslev, men da det svirrede med rygter om uroligheder blev afrejsen fremskyndet, og for at være forberedt på alle eventualiteter havde vi medbragt lange benklæder, således at vi rent påklædningsmæssigt kunne tage de eventuelle besværligheder.

Rygterne om generalstrejke havde taget fastere form.

Baronesse Wedel havde i Frøslev taget sig kærligt af os og på den for hende

enestående måde fik hun besøget arrangeret til trods for, at vor besøgstilladelse lød på en helt anden dag. Da vi kom tilbage til Padborg, blev det fortalt os, at vi havde chance for at komme med et tog, der skulle afgå umiddelbart efter, og at det antagelig var det sidste, der blev afsendt foreløbig, idet rygterne om generalstrejke nu havde taget fastere form, efter at tyskerne havde indledet aktionen mod det danske politi. Vi iførte os derfor vore slacks, kom med toget og i Røde Kro mødtes vi med de ca. 20 andre kvinder, der havde været på besøg i Frøslev, men som nu indtil videre

var strandet der. Vi var en broget forsamling og iført de mest forskelligartede dragter fra slacks til silkekjoler.

Nå, toget rullede omsider videre, men da vi ankom til Lunderskov, blev det meddelt, at her standsede toget. Strejken var brudt ud, og man kunne intet sige om, hvornår der igen afsendtes tog. Her stod vi altså. Fru Thestrup og jeg begav os ud af jernbanestationen, og da vi fik øje på et lægeskilt på en bygning lige overfor, begav vi os derover, forklarede hvem vi var, og hvorledes vor situation så ud samt bad lægen vise os den venlighed at sende vor bagage til Herning, når toggangen atter blev normal.

Til fods fra Lunderskov til Kolding.

Vor anmodning blev straks imødekommet, og lettet for bagagen begav vi

CHR. KRONBORG

Kolding

Dansk Kafferisteri

Aktieselskab

Kolding

OLE SØRENSEN & CO A/S

KOLDING

KENDER DE NAVNE?

»Habitten« med »Hansel« indlæg i hele forkant og dobbelt i bryst og klap.

Fåes kun hos de førende forretninger.

K. K. Habitten, der holder!

os nu i flok og følge med vore med-
søstre til fods ad Kolding til. Lidt uden
for Lunderskov mødte vi en mand med
en hest; vi antastede ham og spurgte,
om han ikke kunne køre os til Kolding,
men det kunne der ikke være tale om,
»det var ikke hans hest«. Vi fortsatte
altså til fods, og efterhånden blev vi både
trætte, sultne og tørstige. Vi nåede til
en landsby, hvor der var en købmands-
handel eller brugsforening, og den stor-
mede vi for at købe sodavand og kiks,
men her var lukket. I nærheden stod
nogle mænd foran en have med bug-
nende frugttræer. Vi derhen; om vi ikke
kunne købe noget frugt? Nej, det lod
sig desværre ikke gøre, frugten var ikke
spisemoden.

★

Der kom en mand forbi med et heste-
køretøj; også ham fik vi fat i med an-
modning om at køre os til Kolding, men
også her mødte vi en kold skulder. Over-
alt var der en atmosfære af uvilje. Ef-
terhånden blev jeg godt gal i hovedet,
og jeg begyndte at brokke mig over for
mændene ved haven. Da var der en af
dem, der kom med en bemærkning: »Jeg
kan se, at De bærer kongemærket, så er
De måske gode, danske kvinder?« I be-
gyndelsen var vi lidt målløse, men vi fik
dem da fortalt, hvem vi var, og hvor vi
kom fra, og så ændredes billedet totalt.
Alle, vi mødte, havde troet, at vi var et
hold hjemmetyskere, som på den tid gra-
vede skyttegrave på egnen. Nu var frug-
ten pludselig til at spise, købmanden el-
ler brugsen fik straks lukket op, og vi
kunne forsyne os med alt, hvad butik-
ken formåede. En mand kom kørende
forbi med et læs flyttegoods; han blev
straks holdt an, kørte omgående hjem
og læssede godset af og stillede kort efter
sammen med en anden vogn forsynet
med frisk halm, og i løbet af et kvarter
var vi alle 22 på vej til Kolding i et
helt andet humør, end da vi holdt vort
indtog i landsbyen.

22 kvinder uden husly.

Uden for Kolding gjorde vi holdt og
takkede vore flinke »vognmænd« for
køreturen; vi begav os til banegården
og her stod vi så, 22 kvinder uden at
vide, hvor vi skulle tilbringe natten. Vi
lagde råd op, og fru Thestrup kom med
et forslag. Hendes mand havde en stu-
diekammerat i Kolding; hun havde gan-
ske vist aldrig hilst på ham, men mulig-
hederne var små, så forsøget måtte gø-
res. Vi begav os til overlæge Erik Ebbe-
høj; den unge pige lukkede op og så
noget mistroisk på os, men fru Thestrup
bad om at komme til at tale med over-
lægen. Da han kom, fortalte fru The-
strup, hvem vi var; hun havde et bil-
lede af Thestrup med som en slags legi-
timation over for overlægen, og da hun
havde sat ham ind i vor situation, var
fru Ebbehøj kommet til.

Overlægen forklarede fruens situatio-
nen, og henvendt til os sagde han: »Og
nu vil De gerne bo her?« ja, det ville vi
da gerne. Ja, men det kan vi sagtens
ordne, sekunderede fru Ebbehøj. Ja, men
det var altså sådan, at vi var 22. Denne
kendsgerning afskrækkede imidlertid
ikke ægteparret Ebbehøj; det skal vi nok
klare. To kan ligge her, to andre der,
og resten skal vi så nok få indkvarteret,
kom nu indenfor. I løbet af en halv
time var alle 22 strandede indkvarteret
hos elskværdige mennesker, der på den
mest rørende og omsorgsfulde måde tog
sig af disse vildt fremmede mennesker.
Næste morgen spredtes de 22 for alle
vinde, medbringende madpakker, gaver
til de hjemmeværende børn og meget an-
det; sidst, men ikke mindst med hjertet
fyldt af taknemlighed, fordi vi i en mørk

Personlige

Bjarnarson

Vestre Fængsel, Celle 157
Tak for mange Nyheder gennem
„Lydmuren“. Giv Livstegn.
Thorsøe, Celle 155

tid havde mødt noget, der kastede sol-
skin ind i vore sind.

Der er nu gået 8 år siden vor Frøslev-
rejse, men endnu står mindet lyslevende
for mig, dels om de »modvillige« folk i
landsbyen og deres pludselige forvand-
ling til de mest hjælpsomme og rare
mennesker og ganske særligt om kol-
dingensernes rørende, hjertevarme hjælp.

Om disse liniér og min tak kunne nå
blot nogle af vore hjælpere, ville det
glæde mig meget.

DINNA OLESEN

★

NORDISK FLAG

og FANE FABRIK

Frederiksberggade 26
Tlf. Central 9752

DUCAN RADIO

Radio og
Grammafonmøbler

Gross. A. Jeppe Jensen
Rewentlovsgade 8 — København

BLYANTFABRIKEN VIKING

ISLANDS BRYGGE 63

København S.

EN TAK

til gode landsmænd under okkupationen.

Når jeg i anledning af julen skal fortælle om oplevelser under besættelsen, må det blive om mennesker, som jeg mødte i Kolding, byen over alle byer i besættelsestiden.

Det var der, k.-z.-fangerne blev modtaget med det, de trængte mest til: mad og godhed, så de følte det, som om de kom fra helvede-til himmelen.

Jeg ved, at der var borgere i byen, der i den forunderlige tid forærede alle deres smørmærker til fangernes bespisning. Jeg så de bjerger af mad, de kurve fulde af wienerbrød, de mægtige skinker, brød, æg m. m., da jeg gik på landevejen oven for byen og ventede på transporterne fra Tyskland.

Kolding blev min by i min underjordiske tilværelse, da min familie var spredt for alle vinde, og jeg selv var hjemløs, fordi tyskerne holdt øje med min lejlighed og ønskede at tale med mig.

Og i det år, jeg boede der — med Immanuelskirken som adresse, når jeg skrev til mine børn i Sverige, fordi ordren til at skrive afsenderadresse var udstedt, og Hipo censurerede brevene — mødte jeg mennesker, som jeg siden har tænkt på med taknemlighed.

Som De alle ved, fik vi tilladelse gen-

nem varedirektoratet til at sende 2½ kg æbler, 1 kg honning og en pose bolcher til k.-z.-lejrene, ting, som var meget vanskelige at skaffe.

Jeg forsøgte gennem købmændene at skaffe bolcher; men det lykkedes ikke altid, især fordi jeg var underjordisk gæst i byen.

Og når det helt glippede, vidste jeg ikke andet råd end at gå ud på sukkerfabrikken og klage min nød, og jeg blev altid hjulpet.

Jeg husker således, at jeg i julen 1943 —44 ville sende en julepakke til Sach-

Undløse
Mølle og Savværk

pr. Tølløse.

PAKKO TRYK $\frac{1}{5}$

Papemballage

KORSØR

Reserveret

Henry
Kalundborg

Manufaktur
Trikotage

J. GEERTSEN

Halskovvej 40 . Korsør.

Odsherreds Andels-Svineslagteri

Nykøbing S.

Niels Chr. Nielsen

Murermester

Klipinge — Tlf. 93

WILH. HANSEN

Ur- & chronometremager

STOREHEDINGE
Tlf. 28

Akteselskabet

Nysted Trøelasthandel

Nysted

Tlf. 1011—1331

Slagtermester K. Møllekær

Vestergade 5 — St. Heddinge.

Rundtræskaminer
og Kakkelovne

i Ribe Støbegods!

HELGE's ISENKRAM

Præstø - Telf. 295

»MEKANO«

GUNNAR CHRISTENSEN

REGNEGADE 12

St. Heddinge

senhausen ved Berlin, hvor min mand sad, og alle mine forsøg på at skaffe det tilladte var frugtesløse.

Jeg gik da ud på sukkerfabrikken, men traf ikke chefen; derimod stod der to arbejdere, som — da de hørte, hvad det drejede sig om — øjeblikkelig tilbød mig deres egen juleration, som var tiltænkt deres egne familier. Jeg var dybt rørt, og jeg glemmer det aldrig.

Også æblerne var det vanskeligt at skaffe, og den samme jul forsøgte min datter at skaffe æbler hos hendes grønthandler på Agtrupvej.

»Vi har ingen æbler«, sagde fru Smith.

Da jeg dagen efter gik ind i forretningen og forklarede, hvad jeg skulle bruge dem til, fik jeg 2½ kg æbler, dejlige holdbare Cox Orange, som lå nede i kælderen, beregnet til det samme formål, og hver måned i et helt år fik jeg — trods æblemangel — mine 2½ kg æbler, som blev forsendt til k.-z.-lejren.

Endnu er der en familie i Kolding, som jeg den dag i dag ofte tænker på, og det er kaptajnen, der sejlede kreaturbådene til Lybeck, kaptajn Riez og frue. Ikke så få levnedsmiddelpakker fik jeg sendt til k.-z.-lejren til min sultne mand gennem kaptajnen, som sammen med sin frue selv bar pakkerne fra de pårørende ned til bådene og overfor besætningen gav det udseende af at være proviant til turen.

»Jeg forstod ikke, hvordan du fik de pakker ind i lejren«, sagde min mand, da han kom hjem.

Uden kaptajn Riez og frues hjælp var det heller ikke lykkedes.

Når skibet nåede Lybeck, tog kaptajnen pakkerne og puttede dem i en stor sæk. Derefter cyklede han de 3 km ind

til posthuset og fik een af personalet dér til at afsende pakken for tyske penge, imod at vedkommende fik en mindre levnedsmiddelpakke, bestående af ost og havregryn.

Og systemet virkede. I de 15 linier, jeg hver måned modtog fra min mand, kunne jeg se, at han havde fået i hvert fald det meste af det, jeg sendte.

Jeg er fuldstændig klar over, at det var meget modigt af kaptajnen at sejle med disse pakker i den frygtelige tid, og selv om takken kommer sent, har jeg dog i alle de mellemliggende år meget ofte tænkt på den forunderlige hjælp-somhed og været taknemlig for den.

NICOLINE FOSMARK

**Soro
Andels
Svineslagteri**

SORØ

Aktieselskabet
Køge Trævarefabrik

KØGE

Brd. Madsen
Asnæs Maskinfabrik
Telf. Asnæs 3-213

Reserveret
G. K.
Kalundborg

Chr. Toft

KOLONIAL - KONSERVES - VIN - CIGARER
KORN - FODERSTOFFER - GØDNING - MARKRØ - SAASÆD
JORDBRUGSKALK - TØRVESTRØELSE - SMØREOLIE

Telefon No. 1 - 4 - 434 HØRSBOLM Telefon No. 1 - 4 - 434

TH. MADSEN NIELSEN

LILLE HEDDINGE MØLLE

**Sjællands-
POSTEN**

Nykøbing

A/M DANALYST

Herning.

1/5 Mejeriet »Billesborg«

Aa. Nervermann
Bestyrer

Nykøbing Sj. — Telf. 170

Kammerater, som er interesseret i at eje

ALLAN LARSEN og ERLING WINKEL's

FRIHEDSMARCH

(skrevet, komponeret og sunget i Frøslev-lejren)

kan få denne med tekst og klaverudsættelse samt udsat for mandskor
mod indsendelse af 2 kr. i frimærker til

FOLKUNG-FORLAGET . Graasten.

Den nye politiinspektør for København.

Der har hersket en del spænding om, hvem der skulle være politiinspektør Einar Møllerups efterfølger, når han trak sig tilbage.

Det blev som ventet vicepolitiinspektør Mogens Wolff. Han overtog det høje embede som leder af Københavns politi den 1. december.

Wolff er en god bekendt af mange interneredes hustruer. Under okkupationen havde han nemlig det uhyre vanskelige hverv at være forbindelsesmand mellem statsadvokaten for særlige anliggender og Gestapo. Han udførte arbejdet med fremragende dygtighed, og han havde den velgørende sædvane altid at tage godt imod pårørende til de internerede, som kom til ham, når de f. eks. var nægtet besøgstilladelse til Vestre eller til Horserød.

Wolff blev af tyskerne sat på listen over de folk, der skulle likvideres, og det blev overdraget gangsteren Schwert at skyde ham. Han blev dog advaret, gik under jorden, og dukkede atter op, da faren igen var ovre. Senere blev han interneret, slap fra tyskerne, gik atter under jorden, overtog kommandoen over politibrigaden i Sverige og vendte tilbage til Danmark i spidsen for den den 5. maj.

Tysk fangevogter modtaget i Danmark som ven.

Den tyske arrestforvarer på domhuset i Kolding under okkupationen, Heinrich Grubert, har været på besøg bl. a. i Kolding og i Gram i Sønderjylland.

Grubert, der nu bor i Hamborg, blev godt modtaget overalt, idet mange havde oplevet ham som arrestforvareren, der udviste menneskelighed, når han kunne komme af sted med det.

G. Gammelgaard Hansen

Bageri

Faaborg . Tlf. 585

I en stort opsat artikel bringer Jydske Tidende et interview med ham. Grubert siger bl. a.:

De (fangerne) havde det jo frygteligt! Gestapo kendte ikke til barmhjertighed, og når fangerne kom til arresten efter at have været i forhør på Staldgården, var de oftest forfærdeligt mishandlede. Det var så slemt, at jeg henvendte mig til Gestapos ledelse og bad om, at de ville behandle fangerne lidt lempeligere, men det blev afvist. Resultatet var blot, at de beholdt de værst torterede på Staldgården i et par dage efter mishandlingerne, så deres værste sår kunne heles, inden de blev overført til arresten — men endda var det frygteligt at se dem, når de kom. Jeg husker især en, mekaniker Christensen i Gram, som jeg også skal besøge, inden min hustru og jeg rejser tilbage til Hamborg. Han er den værst mishandlede, jeg nogensinde har set. I flere dage efter at han var kommet til os, var han så medtaget, at han næppe kunne spise en tallerken suppe.

Et andet tilfælde, som oprørte mig meget, fandt sted i arresten, hvor en ældre mand en hel nat igennem måtte ligge på maven i sin celle med hænderne bundet på ryggen — blot fordi han intet ville sige.

Lauritz Nielsen

Faaborg

Hans Storm:s

KULIMPORT

Faaborg

Faaborg Pottemageri

P. Seidelin jun.

Tlf. 126 . Torvet 9

Faaborg

Faaborg Konfektionsfabrik

Ernst Binggeli

Faaborg Tømmerhandel $\frac{1}{2}$

Faaborg

Faaborg

Andels

Svineslagteri

Søren Jensen

Faaborg

J. Chr. Knudsen & Søn

URE — OPTIK

FAABORG

Faaborg Laane- og Sparekasse

VI MÅ IKKE GLEMME, HVAD VI HAR GJORT.

Værdig tale i Belsen af forbundspræsident Heuss.

Under overværelse af repræsentanter fra en lang række lande, deriblandt Danmark, der alle havde ydet ofre til Belsen-lejrens 22.500 dræbte, afsløredes søndag den 30. november en 26 meter høj sandstensobelisk, der er omgivet af en 50 meter lang mur, der på 11 sprog bærer mindeord om ofrene.

Heuss erkrærede i en tale bl. a., at tyskerne aldrig måtte glemme, hvad tyske mennesker havde gjort under Hitlerherredømmet. Vi må erkende den fulde bagateliseres eller besmykkes med henvisninger til misforståede »statskensyn«. Vi har kendskab til disse ting.

Vi vidste alle her i Tyskland, hvad der skete i Hitlers koncentrationslejre, og vi skulle have mod nok til at erkende sandheden. Enhver, som i dag siger, at han ingenting vidste, bør se ind i sin egen sjæl, og han vil da indrømme, at han i hvert fald anede, hvad der foregik.

Da planerne for nogle år siden fremkom om denne mindelund, bragte Pigtraad en udførlig omtale af dem.

Da vi senere erfarede, at Danmarks navn var glemt på mindemuren, rejste vi

Jule-klubften

Foreningen Gestapofangerne, København, havde julesammenkomst den 8. december.

Den formede sig som en klubften i Admiral Gjeddes Gård i St. Kannikestræde.

★

Besættelsestidens Kammerater, Haderslev, samledes på hotel Grand torsdag den 11. december. Pastor Hans Magle, Tønder, holdt årets juletale.

★

Viceskoleinspektør Carl Rolfsager, Tønder (tidligere lærer Carl Petersen,

straks kravet om, at også Danmarks navn kom med, idet vi kunne dokumentere, at der desværre også var et antal danske blandt ofrene. Vi har senere kunnet meddele, at Danmarks navn nu var på mindemuren, men vi kan i dag tilføje, at ingen af de danske deltagere har kunnet finde vor nations navn på mindemuren. Der vil nu blive foretaget de fornødne skridt til sagens fulde opklaring, og der kan ikke herske tvivl om, at hvis Danmarks navn er gledet ud, vil det komme med igen.

★

Rdaktionen beder alle vore læsere og medarbejdere modtage de bedste ønsker om en god, dansk jul og et lykkebringende nytår.

Vi kan gøre det i den optimistiske stemning, der hersker på en redaktion, når oplaget stiger med kæmpeskridt dag for dag.

»Huholt« ved Sønderborg), er udnævnt til skoleinspektør i Graasten. Han var på et tidligt tidspunkt aktiv modstandsmand og har siddet interneret hos besættelsesmagten.

★

Aktieselskabet

**Faaborg
Kulkompagni**

Stilmønster $\frac{1}{8}$

Møllevang 4
Faaborg

J. J. LARSEN $\frac{1}{8}$
FAABORG

Aktieselskabet

Hørfabriken i Tommerup

**John Hansen's
BOGHANDEL**

Østergade 33 — Tlf. 30
Assens

$\frac{1}{8}$ **ASSENSKORN**

**Arne Christensen
KØBMAND**

Holbecks Herreekviperung
Assens

Fa. K. Sørensen

v/ Jølver Rasmussen

TRIKOTAGE & SKOTØJ
Jerichaugarden — Assens

Emil Nielsen & Søn
Olietojsfabrik
Assens

Til vore nye annoncører

og abonnenter!

Pigtråd retter herved en hjertelig tak til alle de tusinder, der gennem abonnenter og annoncer giver en håndsrekning til vort arbejde blandt syge og nødlidende fra besættelsestiden.

Som det fremgår af vor formålspatograf er grundtanken i vort fond, at de, der kom raske hjem fra opholdet i de tyske koncentrationslejre, forpligtede sig til at hjælpe de kammerater, hvis helbred og arbejdskraft blev helt eller delvis ødelagt, og c. 1500 kammerater har hvert år trofast følt denne pligt og tilført fonden over 120.000 kr.

Men vi måtte have et medlemsblad, der holdt kammeratskabet og samfølelsen vedlige — og dette blad måtte under ingen omstændigheder finansieres af de skænkede midler — og det viste sig, at interessen for vor sag var så stor, at også udsendelsen af vort blad, Pigtråd, kunne blive en meget stor indtægtskilde for fonden og derigennem udvide vort arbejdsområde.

Vi ved udmærket godt, at selv om vi finder vort blad indholdsrigt og godt netop for os, så er der mange, der tegner abonnement på bladet mere for at støtte sagen — fondens arbejde — end for at holde endnu et månedsblad. Derfor har De også krav på at vide, hvor meget Deres hjælp betyder.

Den 15/3 1952 sendte vi 5 velinstruerede agenter ud i landet. De har tilført os 5500 nye abonnenter og flere hundrede annoncer, og resultatet har været et nettooverskud på lidt over 51.000 kr., der ubeskåret går til fondens arbejde.

Det betyder så meget, at det netop er de gamle kammerater, der kan komme direkte til deres nødlidende kammerater, give dem et varmt håndtryk og en kammeratskabsgave — hjælpe dem i en fortvivlet situation — give dem lidt af det tabte mod tilbage — og først og fremmest vise dem, at de ikke er glemte.

Til de nye abonnenter og annoncører vil vi sige: Det er Deres skyld, at vi kan gøre det i så stort omfang. Det er det håndtryk, De har givet os, som vi bringer videre.

Hjertelig tak.
for Kammeraternes Hjælpefond
H. KORNBECK

NY BOG AF PEARL S. BUCK

Pearl S. Buck. GUDS MÆND. 379 sider. Jespersen og Pio. Kr. 15,75.

William Lane og Clem Miller er missionærsønner og vokser op i Peking.

De er begge amerikanere af fødsel og vender tilbage til Amerika og får deres manddomsgerning der.

William Lane som avis-konge. Han vil lære alle at tænke, som det passer ham.

Clem Miller som levnedsmiddeleks-

Tage Hyllested statsautoriseret Revisor SKIVE

Skive Lastbilcentral A/S

Telefon 979 . 980

Kan omstilles 665

Restauration - Servicestation

Dieselolie - Smøreolie

Vask og Smøring

L. PEDERSEN & SØN

Vognmænd

v/ Manfred Pedersen

SKIVE

A. B. Jensen & Søn

Skive

pert. Han opretter spisehuse for de fattige, så alle kan blive mætte.

Det er hans opfattelse, at det er en ret, ethvert menneske har, at være mæt. Han tror, at det er den eneste måde, kommunismen kan bremses.

I hans spisehuse betaler alle, der har råd til at betale, medens de, der ikke har penge, spiser gratis.

De bliver begge meget rige.

William har beregnende giftet sig penge og position til, medens Clem næsten med uvilje bliver mere og mere rig. Skønt vidt forskellige af livssyn og levefod mødes de dog af og til uden dog at kunne samarbejde, skønt de er svogre.

En meget interessant bog, der fængsler fra første til sidste linie. N. F.

Mathiassen's

Bogtrykkeri & Papirhandel

Roslev . Tlf. 48

Skive

Markfrøkontor

SKIVE TØMMERHANDEL ^{A/S}

TELF. 33—34

SKIVE

Postgiro 48.152

JUNGS BOGHANDEL

STEPHAN AGGER

Skive.

Wenn jemand eine Reise tut...

Ved at læse om Kornbecks møde i Venezia med en italiener, som havde været fange i Dachau, kommer jeg til at tænke på en oplevelse — dog med modsat fortegn —, som jeg i sommer havde på en cykeltur langs Rhinen og Mosel.

Tyskere er og bliver tyskere. Det er besynderligt, at alle tyskere glædestrålende fortæller, at de har været i Danmark under krigen, når de erfarer, at man er dansker. Var jeg i tyskerens sted, skulle jeg for skams skyld nok have holdt min mund.

En varm sommerdag ved Moselfloden. Min kammerat og jeg gjorde holdt i en lille by Enkirch for at få os en læskedrik i en restaurant. Værten serverede selv, og han gav sig i snak med os. Han spurgte først, om vi var hollændere, men da han hørte, at vi var danskere, klarede hans ansigt op i et stort smil. »Aha! Da bin Ich gewesen — als Soldat! Schönes Land!« Og så remsede han op de byer, hvor han havde været. Også København. Der havde han været vagtmænd i Vestre fængsel. Om vi havde været i København? Jo, og vi havde også siddet arresteret i Vestre fængsel! Det gjorde ikke større indtryk på ham, da han

troede, vi havde været der som almindelige tyveknægte. Men da jeg så føjede til: »... som Gestapo's fange i den tyske afdeling!« da kendte hans »glæde« ingen grænser: »... denn dann sind wir ja Kameraden, nichtwar!« Og klappede os kraftigt på vore nøgne, ømme og solbrændte rygge. Han skyndte sig dog at erklære, at han først var kommet til Vestre fængsel som vagtmænd i marts måned 1945, hvorimod min kammerat og jeg sad der i maj 1944. Vi skyndte os at betale og forlod restauranten.

Tyskeren hedder Leo Lintzen og var en midaldrende mand. Er der nogen af de gamle fanger, der husker ham? Han havde selvfølgelig aldrig været nazist.

THORSØE

$\frac{A}{S}$ Sørensen & Borch

Tlf. 1495 - Østergade 13 - Tlf. 1031

HJØRRING

Ewald Jacobsen

KOLONIAL
SKIBSPROVIANTERING

Depot for Bryggeriet „Vendia“

Frederikshavn - Telf. 697

Reserveret
Sindal

Købmand

Karl E. Pedersen

Sindal

C. Niemann & Co.'s Eftf.

Kaj Packmann

Tlf. 173-1593 - Giro 38346

Frederikshavn

$\frac{A}{S}$ Arbejdernes
Fællesbageri

Frederikshavn

HJØRRING MOTOR SERVICE

aut. Triumphforhandler

Østergade 37 — Tlf. 1186

A/M „Fladstrand“

FREDERIKSHAVN

Frederikshavn Andels- Svine og Kreaturslagteri

HARALD S. LIND

Arkiitekt

Frederikshavn

Fiskeeksportør

I. A. Larsen

Frederikshavn

Brdr. Danielsen

Frederikshavn

Folkebanken

for Frederikshavn og Omegn

Aktieselskab

Motorfabriken A/S

Frederikshavn

C. M. Thomsens

Handelsgartneri

Frederikshavn

Berlin i byens velmagtstid — og i dag.

Af bibliotekar Hans Rütting (tidligere Plötzensee).

III

Ved foden af Brandenburger-Tor lavede de tyske kvinder kolonihaver i 1945.

Om aftenen gik jeg til Østsektors operapremiere på Verdis »Falstaff«. Der var et stort opbud af biler. Hele den østlige regering syntes til stede. I foyeren begyndte man pludselig at klappe og dannede espalier for en lille, gemytlig herre, der tog plads under en baldakin på første række. Tilskuerne rejste sig fra deres pladser, og de fleste klappede i hænderne, og den pæne herre gjorde det samme henvendt mod publikum. Det var folkedemokratiets præsident, Pieck, ledsaget af Grotewohl. Da stykket var forbi, trådte Falstaff ud på rampen og sang, idet han pegede først på skuespillerne og så mod det tætpakkede teater: »Vi er snydte — snydte er I alle sammen«. Det var ingen udfordring og heller ingen spøg, operaen slutter på denne måde, men der var nogen, der

syntes, at afslutningen var det bedste ved hele premieren.

Endnu en gang sad vi sammen, nogle venner, nogle overlevende; ikke i romantikkens vinkælder — den er også blevet slemt molestreret — men i en af de mange H. O. restaurationer, som er østsektors statsdrevne virksomheder. Der var musik, der var vin, der var stemning. Enhver politisk samtale var bandlyst. Vennerne drøftede problemer, som

forlængst ikke mere var mine, og jeg sad tavs og følte mig pludselig så inderligt forladt, så ene og glemmt. Måske var jeg simpelthen trætt, men jeg længtes ganske ubændigt efter en tur langs kanalerne på Christianshavn, forbi Børsen og hen til lysreklamerne på Rådhuspladsen. Et såre banalt ønske. Da jeg gik gennem Brandenburger Tor for at nå over til Vestsektor, sendte jeg et blik tilbage til Berlins gamle pragtgade. Aldrig havde jeg set den så mennesketom. De mange flag hang søvnige som flitterstads over en skøge. Det var her, mine forældre havde tiljubleet kejseren, og det var her, de samme mennesker havde forbandet ham i revolutionens dage. Her tændte SA-mændene deres fakler, og de samme havde måske i aften klappet til Pieck under baldakinen. Jeg havde oplevet historie in nuce. Det var samtidig nok til at blive misantrop af, hvis man ikke havde tilegnet sig en lille smule ironisk lune, der gør, at man kan smile ad livets utilstrækkelighed og — sig selv. Det var måske derfor, jeg længtes efter at komme hjem til Danmark.

Brdr. Hansen

Trikotagefabrik

Tlf. Ikast 92

Chr. Beedholm

Trikotagefabrik

Ikast

G. Waade Nielsen

Trikotagefabrik

Tlf. 109 . Ikast . Tlf. 109

Alfred Hagelskjær

Trikotagefabrik

Ikast

M. Dollerup Jensen

Trikotagefabrik

Ikast

HADERSLEV BANK

AKTIESELSKAB

En redegørelse for det dansk-tyske forhold tiltrådt fra begge sider.

På et møde, der i påsken 1951 blev holdt i Braunschweig i form af en international sammenkomst mellem historielærere, besluttede danske og tyske deltagere at udarbejde en redegørelse for det historiske forhold mellem de to nationer, særlig i Slesvig-Holsten. De heri opstillede grundsætninger skulle tjene historielærere og skolebogsforfattere som videnskabeligt sikret grundlag og vanskeliggøre misbruget af historiske kendsgerninger i den politiske kamp. Det er nu lykkedes at opnå enighed om en meget kortfattet redegørelse, som vil fremkomme i den internationale årbog for historieundervisning.

Fra dansk side er oversigten tiltrådt af professor, dr. Fink, Aarhus, lektor Hatting, dr. Lindhardt-Hansen, hr. Thomsen-Nielsen, Nørresundby. I diskussionen forud for oversigtens udarbejdelse har også deltaget rigsarkivar Hjelholt, lektor Feilberg-Jørgensen og professor, dr. Friis. Det er hensigten, at arbejdet skal fortsættes, bl. a. med udveksling af fortryk til skolebogs-manuskripter.

Det manuskript, som de danske og tyske historikere har opnået enighed om, er meget kortfattet, men absolut objektivt. Om Køller-perioden hedder det: »Særlig skæbnesvanger for forholdet mellem de to folk var den hensynsløse prøjsiske personal- og sprogpolitik i den kommende tid, der omkring århundredskiftet nåede sit højdepunkt i »Køller-perioden og påtvang den danske folkegruppe i Nordslesvig en alvorlig kamp

for sin selvhævdelse. En 50-årig prøjsisk forvaltning, der af den danske befolkning i Nordslesvig måtte opfattes som fremmedherredømme, førte her til, at danskhedens indre kraft styrkedes.»

Vi har spurgt en af de danske historikere, der er med i arbejdet, hvad man er blevet enige om at udtale om årene 1940—45.

På denne måde har vi erfaret, at man har fundet det formålstjenligt at slutte historierevisionen ved år 1920, idet man anså tiden derefter at være for brandfarlig.

Der skal måske gå endnu nogle år, inden man i en kreds som den omtalte kan tage stilling til en fællesudtalelse om tiden efter 1920 — men hvorfor blive ved med at gå uden om den varme grød.

⅓ Savmøllen
i
Ullerslev

N. Ivar Poulsen
Trikotagefabrik
Olufsgade 27 . Herning

JACOB LAURIDSEN

Trikotagefabrik

Tlf. 298

Ikast

Tlf. 298

Jens L. Jensen

Trikotagefabrik

Herning, Tlf. 1015

Søren Skyt
TRIKOTAGEFABRIK
Korsørvej 17 . Tlf. 220
Herning

Fa Poul Christensens

Trikotagefabrik

Ikast

Rosenbergs
KONFEKTIONSFABRIK
Kastanicalle 22 . Herning . Tlf. 1687
Vendefrahker og Cotton Coats
(Konfektioneringsopgaver udføres til Grossister).

PAGHS
BOGTRYKKERI
HERNING

Jesper Nielsen & Co ⅓
TRIKOTAGEFABRIK
Herning.

Lund & Erichsen
Elektro-Installation

Herning

Retssag i Frankfurt, hvor tidligere k.-z.-slavearbejder kræver I. G. Farben dømt til at efterbetale løn for tvangsarbejde under krigen.

En tidligere fange i koncentrationslejren Auschwitz kræver I. G. Farben-koncernen dømt til at betale ham løn for det arbejde, han som nazistisk slavearbejder er blevet tvunget til at yde for koncernen. Lønkravet er fastsat til 10.000 mark, det beløb, der er nødvendigt for at få en prøvesag.

Får den tidligere fange medhold af Frankfurt landsret, hvor sagen pådømmes, vil lidelsesfæller formentlig rejse lignende krav. Konsekvenserne heraf ville være højst alvorlige for den tyske industri.

Klageren er det tidligere medlem af det jødiske direktorium i den britiske zone, Norbert Wollheim, der nu bor i USA. Hans klage går officielt ud på skadeserstatning for misbrug af hans arbejdskraft som k.-z.-fange i I. G. Farbens Bunafabrik Monowitz ved Auschwitz.

Wollheim henviser til Nürnberg-domstolens dom af 30. juli 1948, hvor 13 af I. G. Farbens ledende funktionærer idømtes fra halvanden til otte års fængsel, og hvor lånet hos SS af k.-z.-fanger som arbejds-slaver blev kendt lovstridigt.

Personalet særlig brutalt.

Wollheim blev arresteret i 1943 i Berlin og gennem koncentrationslejren i Auschwitz sendt til Monowitz-lejren, der ligger syv kilometer derfra. I I. G. Farbens Bunafabrik i nærheden blev fangerne under de mest uværdige betingel-

ser tvunget til at arbejde i 72 timer om ugen. De har, hedder det i klagemålet, bogstavelig talt arbejdet sig ihjel — og I. G. Farbens Funktionærer har vidst det.

Udbygningen af deres arbejdskraft har fundet sted under fuldstændig ignorering af fangernes menneskeværdighed, livsbetingelser, sundhed og liv, og fabrikkens personale har udmærket sig ved særlig brutalitet.

Fangerne døde i hundredvis, dels på grund af mishandlinger, dels på grund af arbejdstempoet og dårlig ernæring. Den 20. august 1944 blev 40 fanger dræbt under et allieret bombeangreb.

AKTIESELSKABET

Varde Bank

Etableret 1872

Ivan Lyhne

Trikotagefabrik

HERNING

Johannes Nielsen

»JONNI«

Korsørvej 21 . Herning

Niels Krøjgaard

HERNING

»Chiki«

Kjole- og Konfektionsfabrik

v. Chr. Sørensen

Herning . Tlf. 86

Jens Krøjgaard

Trikotagefabrik

Herning

H. Rahbek Christensen

HERNING

SCHACK NIELSEN

Dreyers Eftf.

HERNING . TLF. 576

HERNING HEDE
DISCONTOBANK
AKTIESELSKAB

C. W. S. Svineslagterier [^]/_s
Herning Svineslagteri

Herning-Aarhus Autotransport

v/ BRØDRENE H. og S. SKOV

Telefon 680

Fangerne blev dræbt, fordi de ikke som vagtmandskabet og arbejderne på fabrikken måtte komme i beskyttelsesrum.

Inkarnationen af ondskab.

I. G. Farbens sagfører påstod i det første retsmøde, at koncernens direktører havde gjort alt muligt for at dæmme op for SS's indflydelse og havde gjort meget for at forbedre ernæringen. Hertil svarede et vidne, også en tidligere k.-z.-fange: For os var dr. Dürfeld, I. G.'s mest fremtrædende repræsentant, inkarnationen af ondskab. I. G. Farben har presset fangerne til stadig hårdere arbejdsydelse og altid truet fangerne med gaskammer.

Processen fortsætter. Dommen ventes dog først at falde i februar.

Mange får tilbagefald.

Følger af udsultningen.

Mange af besættelsestidens fanger, der henslæbte lang tid i de tyske slavelejre, har fået tilbagefald, skønt de ved hjemsendelsen kun syntes at have fået forbigående mén af opholdene, skriver Nationaltidende. Hvad gøres der for disse mennesker, som på grund af deres sygdom ofte har svært ved at finde tilbage i samfundslivets normale fodslag? vil sikkert mange spørge.

For et par år siden begyndte tilfældene at melde sig. Indenfor Direktoratet for ulykkesforsikringen, der sorterer under Arbejds- og Socialministeriet, havde man hidtil behandlet de pågældende som almindelige neurose-lidende, men en lægegruppe kom med en anden hypotese:

Man mente, at sygdomsårsagen måtte søges tilbage i en organisk lidelse, nemlig den systematiske udsultning, der i koncentrationslejrene særlig havde ramt de mennesker, der var over 30—40 år. Ved denne læge-hypotese fik man de krigsskadede anbragt under én for dem betydelig bedre kategori med hensyn til ulykkesforsikring, men man begyndte også at interessere dem for behandling af deres tilfælde.

Psykiatere og socialrådgivere arbejder.

— Hvorledes foregår behandlingerne? har bladet spurgt direktør *G. Hagen* fra Direktoratet for ulykkesforsikringen.

— Det afhænger jo i nogen grad af

de enkelte tilfælde. Men der er dels tale om ambulans behandling, dels om ophold på nervesanatorier, og endelig henvises nogle til arbejdsskolen, hvor de er under tilsyn af psykiatere og socialrådgivere.

— Hvorledes er symptomerne?

— De føler sig trætte, sløje og rastløse, har mistet livsmodet eller evnen til atter at komme ind i det normale samfundsliv, selvom de ofte gerne vil i gang.

— Har man haft held med sig i handlingerne?

— Lykkeligvis ja! Flere har da kunnet slutte behandlingerne med et foreløbig heldigt resultat, men lægerne kan naturligvis ikke garantere for tilbagefald. Andre har vi desværre måtte fastslå invaliditetsgrad for, da de ikke kunne helbredes.

Hele spørgsmålet har været behandlet for nogen tid siden i »Ugeskrift for Læger«, og til brug for vort arbejde er bl. a. indhentet erklæringer fra Retslægerådet. Fra Norge kender man lignende behandlingsmetoder.

Til Direktoratet for ulykkesforsikringen er indkommet lægerapporter om de enkelte tilfælde, og når man har tilendbragt arbejdet med de foreløbig formentlig 40—50 patienter, vil man antagelig udarbejde en samlet redegørelse, der bliver meget interessant og af stor betydning for senere opstående tilfælde af samme art.

Radioudsendelse fra 4.-maj kollegiet i Aalborg.

Radiovognen aflagde den 13. november besøg på 4.-maj kollegiet i Aalborg, hvor kommunelærer Erik Kristensen optog »et bånd« til udsendelse i ungdommens magasin. Udsendelsen giver glimt fra en af kollegiets torsdags aftener, hvor de unges sang og musik er det dominerende.

Fa. Johannes Fog

Trælasthan del

Lyngby Hovedgade 45 B

Tlf. Lyngby 1001

Udsendelsen fortæller om kollegielivet og om de unges indsats i kollegiets hotel-sæson.

Kollegiet har som gave fået overrakt 4 store litografier, der er indkøbt af midler fra 4.-maj kollegiets venner, og endvidere et nyt konversationsleksikon, indkøbt for de penge, som kollegiet har fået stillet til rådighed gennem rundskuet i Aalborg.

INDHOLD:

	Side
Hilsen ved årsskiftet	147
Juleaften i gestapofængslet	148
Dramatisk hjemrejse	149
En tak til landsmænd	151
Den nye politiinspektør	153
Til vore nye abonnenter og annoncører	155
Berlin før og nu. III	157
Fælleseklæring om det dansk-tyske Erstatning for slavearbejde	159
Mange får tilbagefald	160

Trykt i 8000 eksemplarer

Afleveret til postvæsenet den 13. decbr.

PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 12 numre årligt. Abonnement 12 kr. pr. år. (Girokonto 780 kan benyttes ved bestilling af abonnement.)

SEKRETARIAT

Ekspedition, abonnements- og annonceafdeling, St. Kannikestræde 10, Kbh. K. (kontortid 9—12,30). Tlf. C. 9198.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Overlærer Johs. Fosmark, Slagelsegade 9, 2., København Ø. Telefon: Øbro 8537 (traffes bedst 17—18).

Redaktionsudvalg: Seminarieførstander Paul Holt, kaptajn Aage Eifer, pastor Poul Riis.

Indlæg, artikler, meddelelser, breve fra læserne m. v., der ønskes optaget i bladet, må være redaktionen i hænde senest den 25. i denne måned.

FORRETNINGSFØRER

Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund. Telefon: Ordrup 5075.